



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 959/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

56/2010. (II. 24.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **t.-i lakos panaszos**¹ 2009. december 1-jén előterjesztett panaszát a 2010. február 24-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

e l u t a s í t j a.

A Testületnek a panasz elbírálására nincs hatásköre.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos egy folyamatban levő büntetőeljárásban fogatosított kényszerintézkedések (házkutató, lefoglalás) ténye és módja miatt 2009. december 1-jén, postai úton terjesztette elő panaszát.

I.

A panaszbeadvány szerint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: JNSZ MRFK) Bűnügyi Főigazgatóság Gazdaságvédelmi Osztályán folyamatban levő büntetőeljárás keretében 2009. november 23-án házkutatást és lefoglalást fogatosított a rendőrség.

A megjelölt napon 8 óra 50 perc körül T. községben található lakásában a rendőrség házkutatást fogatosított, amelyet megelőzően azonban nem jelölték meg azokat a tárgyakat, adathordozó eszközöket vagy dolgokat, amelyeket átadását, illetve lefoglalását kívánták. A panaszos szerint nyilvánvaló, hogy ha bárki ellen is a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 252. §-a miatt

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

folyik az eljárás, akkor lehetséges és szükséges lett volna azoknak a dolgoknak a megjelölése, amiket a házkutatás eredményeként le akartak foglalni. Ehelyett – ismeretlen szempontok alapján – a rendőrök „kedvükre válogattak” és iratokat, valamint olyan technikai eszközöket foglaltak le, amelyeknek az „állítólagos ügyször” semmi közük nem volt (pl. Honda típusú generátor és vízszivattyú). A házkutatás a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény által biztosított magánlakás sérthetetlenségéhez való jogot korlátozó kényszerintézkedés, ezért garanciális jelentősége lett volna a kényszerintézkedés tárgya pontos megjelölésének.

A panaszos szerint a nyomozó hatóság tagjai a házkutatást nem megfelelően foganatosították az alábbiak miatt sem. A kényszerintézkedés befejezését követően az eljárást vezető személy átadta a panaszosnak az arról készült jegyzőkönyvet elolvasás céljából és kérte, hogy a panaszos annak minden oldalát írja alá. A panaszos ekkor szembesült azzal, hogy az elrendelő határozat szerint a kényszerintézkedés a Btk. 252. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő gazdálkodó szervezet önálló intézkedésekre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés büntetvények megalapozott gyanúja miatt folyamatban levő büntetőügyben történt. A jegyzőkönyv átadását követően pedig azt vette észre a panaszos, hogy – számára érthetetlen okból – őt úgy tüntették fel abban, mint aki az eljárást akadályozta. Az okiraton ugyanis azt a szövegrészt húzták alá, hogy „ezt követően a felszólított személy a felszólításnak nem tesz eleget, ezért az eljárási cselekmény folytatására kerül sor”, holott a panaszos – állítása szerint – együttműködött a hatósággal.

A panaszos emiatt megkérdezte az eljárást vezető r. őrnagyot, hogy miért húzták le azt a mondatrészt az okiraton, hogy „a felszólításnak eleget tett”, amire a r. őrnagy azt válaszolta, hogy azért, mert az egy formanyomtatvány. A panaszos ezt nem értette, mivel őt nem szólította fel senki, illetve az eljárási cselekmény megkezdése előtt sem szólította fel őt a hatóság tagja arra, hogy egyáltalán mit keresnek, és mit adjon elő. Valószínűnek tartja, hogy a nyomozó hatóság tagjai ezért „válogathattak kedvükre” az iratai között. A rendőr magyarázatát követően a panaszos – „pszichikai teher alkalmazását követően” (felfegyverzett kommandósok és rendőrök között) – aláírta a jegyzőkönyvet, holott tudta, hogy a r. őrnagy hivatkozása nem állja meg a helyét.

A panaszos a kényszerintézkedés lefolytatását követően – feleszmélve a pszichikai teherből és átgondolva a helyzetet – a jegyzőkönyvvel elindult a helyi önkormányzat épületébe és ott a helyszínen megkereste az eljárást vezető r. őrnagyot és előadta neki az alábbiakat, amit a rendőr kézírással a jegyzőkönyvben fel is tüntetett. „Farkas László a házkutatást és lefoglalást követően az önkormányzatnál megjelent, ahol még nyomozási cselekményt hajtottunk végre és az alábbiakat kérte rögzíteni: a házkutatási jegyzőkönyv 2. oldalán a Be. 149. §-ának (4) bekezdése előírja, hogy meg kell jelölni a nyomozó hatóságnak, hogy pontosan mit kérnek előadni. Állítom, hogy a nyomozó hatóság ezt nem tartotta be, mert velem konkrétan, hogy mit keres, nem ismertette. Én a nem létező felszólításnak eleget tettem, ezért sérelmezem azt, és jogellenesnek tartom az eljárást. Ezért sérelmezem, mert nem volt meghatározva, hogy mit kérnek tőlem. Emiatt a korábban tett nyilatkozatomat, miszerint a házkutatás és lefoglalás módja ellen panasszal nem élek, megváltoztatom és kijelentem, hogy PANASSZAL

élek, pontosan amiatt, mely szerint az intézkedés megkezdése előtt nem a törvényi előírás szerint jártak el.”

A panaszos által elmondottakat egyébként az eljárást vezető r. őrnagyon kívül 3-4 kommandós, néhány civil rendőr, az A.-i Őrs parancsnoka és kollegája is végighallgatta.

A panaszos szerint a nyomozó hatóság eljárása ellentétes volt a Be. 149. §-ának rendelkezéseivel, a kényszerintézkedés sértette a házkutatást elszenvedők emberi méltóságát, személyiségi jogait és az ártatlanság védelmét. A panaszos szerint jogellenesen lefoglalt dolgok ugyanakkor azzal fenyegetnek, hogy a gyanú tárgyát nem is képező ügyekben eljárást vagy felelősségrevonást fognak kezdeményezni.

A panaszos kérte, hogy az általa sérelmezett eljárást a Testület vizsgálja felül, semmisítse meg és rendelje el a lefoglalt tárgyak kiadását. A beadványt egyidejűleg a JNSZ MRFK-hoz, a JNSZ Megyei Főügyészséghez és a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosához is eljuttatta.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a JNSZ MRFK-tól a panaszolt intézkedésekkel kapcsolatban, illetőleg megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálat – a JNSZ MRFK Bűnügyi Főigazgatóságon folyamatban levő büntetőeljárás adatai alapján – az alábbi tájékoztatást adta.

A JNSZ MRFK a gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés miatt nyomozást rendelt el, amelynek során 2009. november 23-án házkutatásokat fogantatosított több helyen, többek között a panaszban említett ingatlanban is.

A nyomozati cselekmények (házkutatás, lefoglalás) végrehajtásában a JNSZ MRFK 16 dolgozója – 2 r. hadnagy, 2 r. főhadnagy, 3 r. százados, 4 r. őrnagy, 3 r. alezredes és 2 közalkalmazott – vett részt.

A rendőrség felvilágosítása szerint a házkutatás elszenvedője – a Be. 195. §-a alapján – panasszal élt a házkutatás ellen, amelyekkel szemben a JNSZ Megyei Főügyészség elutasító határozatot hozott.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat tájékoztatta a Testületet arról is, hogy a folyamatban levő büntetőeljárás során a nyomozó hatóság nyomozati cselekményeket – házkutatás,

lefoglalás – hajtott végre, amelynek során keletkezett dokumentumok (határozat, jegyzőkönyv) a nyomozás iratait képezik. Ezen iratok megtekintésére, tartalmának ismertetésére és a másolatok kiadására a Be. 186. és 193. §-a irányadó.

A hatályos törvényi rendelkezések alapján a nyomozás iratait az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője nem küldte meg a Testület részére. A panaszos által előadottak tekintetében – szintén a Be. 195. §-a alapján – a nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség rendelkezik hatáskörrel a panasz elbírálása és a végrehajtás körülményeinek kivizsgálására egyaránt; ezért a rendőrségnek nincs hatásköre a kényszerintézkedések módját érintő kérdések kapcsán az intézkedésben résztvevő rendőröket nyilatkozattételre felhívni.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője ugyanakkor tájékoztatta a Testületet arról, hogy a panasz elbírálása érdekében a megkeresést és a panaszbeadványt megküldte a JNSZ Megyei Főügyészség – mint az illetékes, nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség – vezetőjéhez.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján az alábbi megállapításra jutott.

1) A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testületnek ugyanakkor lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. fejezetében rögzített 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. Az idézett rendelkezés – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze.

Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a Testület beavatkozására, mert erre csak olyan esetekben van módja, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel (mulasztással) szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak.

A Testületnek jelen panaszügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a sérelmezett intézkedések tekintetében a panaszos rendelkezésére áll-e olyan jogorvoslati lehetőség, ami a Testület hatáskörét kizárhatja.

A panaszos egy folyamatban levő büntetőeljárás nyomozati cselekményeit, azok végrehajtási módját (pszichikai teher alkalmazását, a házkutatás tárgyainak előzetes megjelölésének hiányát), valamint a pontatlan jegyzőkönyvezést sérelmezte.

A Be. VIII. Fejezetén belül a 149. § rögzíti a házkutatás, a 151-157. §-ok pedig a lefoglalás szabályait. A nyomozásról szóló IX. Fejezet I. Címe alatt, a 166-167. §-okban kerültek rögzítésre a nyomozás során a jegyzőkönyvezés szabályai; ugyanezen fejezet IV. Címe pedig biztosítja a nyomozás során a jogorvoslati lehetőségeket.

Jelen esetben a panaszost – mint a házkutatás és lefoglalás elszenvedőjét – a Be. 195. §-a szerinti panaszjog illette meg. A Be. 195. §-ának (1) bekezdése értelmében, akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz – ha a Be. kivételt nem tesz –, a határozat ellen a közléstől számított 8 napon belül panasszal élhet. A 195. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a határozatot hozó a panasznak 3 napon belül nem ad helyt, köteles azt haladéktalanul felterjeszteni az elbírálásra jogosulthoz. Jelen esetben a nyomozó hatóság hozta a határozatot, amely elleni panaszt az ügyész a hozzá érkezésétől számított 15 napon belül határozattal bírálja el.

A Be. idézett §-ának (5) bekezdése szerint a panasz elbírálásáról a panaszt tevőt értesíteni kell. A panaszt tevő a házkutatást elrendelő határozat elleni panaszt elutasító határozat ellen a Be. 195. §-ának (6) bekezdésében foglaltak alapján – mivel jelen esetben a Be. 149. §-ának (3) bekezdése szerinti határozat született – a kézbesítéstől

számított 8 napon belül a határozatot hozó ügyészségnél felülbírálati indítvány terjeszthető elő. Ilyen esetben az ügyészség a felülbírálati indítványt az iratokkal és indítványával együtt 3 napon belül megküldi a bíróságnak.

A rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján a panaszos élt a Be. szerinti panasz lehetőségével, illetve azt a JNSZ Megyei Főügyészség elbírálta.

b) Abban az egyébként szintén büntetőeljárási kérdésben, hogy a nyomozás során a házkutatásról készült jegyzőkönyv – legalább is először – a panaszos állítása szerint nem a valóságnak megfelelően rögzítette a tényeket, a Testület a következőre hívja fel a panaszos figyelmét.

A Be. említett 166. §-a tartalmazza a nyomozási cselekményről készített jegyzőkönyv alapvető szabályait. A 166. §-ának (1) bekezdése szerint a nyomozási cselekményekről – ideértve a nyomozó hatóság intézkedéseit –, ha a Be. másképp nem rendelkezik, a nyomozó hatóság jegyzőkönyvet készít. A jegyzőkönyvet a jegyzőkönyvvezető vagy a nyomozó hatóság tagja veszi fel. A törvényhely (2) bekezdése részletesen felsorolja a jegyzőkönyv alaki kellékeit (az eljáró hatóság megnevezését, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megnevezését és a gyanúsított nevét, a nyomozási cselekmény helyét és idejét, a jelen lévő ügyész, nyomozó hatóság tagja, eljárásban részt vevő személy és képviselője, védő, tanú, tanú érdekében eljáró ügyvéd, hatósági tanú és jegyzőkönyvvezető nevét, a kihallgatott terhelt és tanú, a meghallgatott szakértő nevét, valamint a Be.-ben meghatározott más személyi adatokat). A 166. §-ának (3) bekezdése a jegyzőkönyv érdemére vonatkozó rendelkezést tartalmaz: abban röviden le kell írni a nyomozási cselekmény menetét akként, hogy a jegyzőkönyv alapján az eljárási szabályok megtartását is ellenőrizni lehessen. A gyanúsított és a tanú vallomását, valamint a nyomozási cselekmény során tett indítványokat és észrevételeket a jegyzőkönyvnek a szükséges részletességgel kell tartalmaznia. A kihallgatott indítványozhatja a vallomásának szó szerinti jegyzőkönyvbe foglalását. Ha a nyomozó hatóság az indítványt nem tartja indokoltnak, azt elutasítja, és egyidejűleg a kihallgatottat tájékoztatja a Be. 85. §-ának (5) és (6) bekezdésében foglaltakról; az indítvány elutasítását és a tájékoztatást jegyzőkönyvbe foglalja. A jegyzőkönyv egyik érvényességi kelléke az aláírások megléte, ezért a 166. §-ának (5) bekezdése értelmében a jegyzőkönyvet a nyomozási cselekményt végző nyomozó hatóság tagja és a jegyzőkönyvvezető aláírja; illetve a gyanúsított, a tanú és a tolmács a jegyzőkönyv minden oldalát aláírja. Amennyiben a gyanúsított, a tanú vagy a tolmács a jegyzőkönyv aláírását megtagadja, a megtagadás tényét és annak közölt vagy ismert indokát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

A Be. 166. §-ának (6) bekezdése ugyanakkor lehetőséget biztosít arra, hogy a nyomozási cselekményen jelen lévő gyanúsított, védő, sértett, egyéb érdekelt, tanú vagy az érdekében eljáró ügyvéd az eljárással összefüggő esemény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvbe vételét kérje. Ez a kérelem csak abban az esetben tagadható meg, ha ennek megtörténtéről a nyomozó hatóság tagjának nincs tudomása. Jelen ügyben a panaszos mint egyéb érdekelt kérte is nyilatkozatának jegyzőkönyvvezetését, amit a házkutatást vezető r. őrnagy teljesített is.

A Be. 166. §-ának (7) bekezdése pedig arra ad lehetőséget, hogy szükség esetén a nyomozó hatóság eljáró tagja a jegyzőkönyvet kiegészítse, vagy javítsa. A javítás és kiegészítés esetében is a javító személy a jegyzőkönyvet aláírja és egyben az érdekelteket erről értesíteni kell. A jegyzőkönyv javítása vagy kiegészítése nemcsak a hivatalból történhet meg, hanem a nyomozási cselekményen jelen voltak – a jegyzőkönyv általuk történt megismerését követően – is indítványozhatják. Ebben az esetben a javítást a jegyzőkönyvben a javítás dátumának megjelölésével fel kell jegyezni, vagy az indítvány elutasítását az iratokban fel kell tüntetni.

Abban az esetben, ha a javítás vagy kiegészítés, mint jogorvoslati eszköz a panaszos szerint nem bizonyul megfelelőnek, a jegyzőkönyvezés tekintetében szintén jogosult a Be. 195. §-a szerinti panaszt igénybe venni.

2) A Testület – tekintettel arra, hogy büntetőeljárási kérdésekben döntési jogköre nincs – a panaszos azon kérését, hogy a lefoglalt tárgyak kiadását elrendelje, hatáskör hiányában, nem teljesítheti.

IV.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy egyrészt jelen ügyben nincs hatásköre eljárni, másrészt a panaszbeadvány az annak elbírálására illetékes ügyészséghez mind a panaszos, mind pedig a rendőrség részéről megküldésre került, ezért az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján a panasz elutasításáról döntött.

Budapest, 2010. február 24.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag